

Красимир Бачков
Кураж за другите

За да стигне от почти опустялото добруджанско село до Варна, дядо Ильо смени два автобуса. Вече повече от десет години той не бе напускал дома си и сега пътуването му се стори дълго и мъчително. На автогарата в града го посрещна дъщеря му и двамата тръгнаха към болницата. Късната и студена есен бе прогонила хората от улиците а във въздуха се носеше мирис на дим и зима. Някак странно отекваха стъпките от подкованите му с налчета обуца по тротоара. Сякаш бе сам в града. С дъщеря си много не приказваше. Откакто я съкратиха от работа, тя се отчая и някак смали. Трудно я караха само с инвалидната пенсия на мъжа и, но тя не се оплакваше. Предпочиташе да мълчи и да гледа с присвити очи на всичко. Добре, че поне внукът се издържаше сам в София. Там следваше за юрист, като че ли единствено юристите можеха да оправят тая скапана държава.

– Такъв мързел, Недке – обърна се той към дъщеря си – е подгонил хората, че не е за вярване! На стрина ти Параскева къщата я купи един инженер от Добрич. И той без работа останал, пък решил да гледа животни на село. Дойде самичък, защото жена му не можела да живее в нашият генгерлик и си купи пет кокошки и две овце за дамазлък. Ти я знайш съседската къща с градината. Няма и два декара двор, но и той му се видя много. Копна с мотиката, копна с лопатата и накрая се отказа. – „Не е работа туй – вика – селската! Няма файда от нея!“ Две седмици изкара с кокошките и овцете и онзи ден ми ги предлага през плета: „Купи ги – вика – комшу, че се прибирам в града! Види се, от мене селянин няма да стане. По-добре да си плащам осигуровките няколко месеца, а после да се пиша на борсата.“

– А бе синко, – викам – аз моите не смагам да гледам, та твоите ли! Тури им ножа, пък си ги носи в града. А тя селската работа вярно, не е за лешпери! – Та захлах му ги, шото и да коли не бил научен и си замина. И лелината ти Пенкина внука и тя не ще да работи! – „Затуй ли съм учила висше – вика – че сега да работя? Тая няма да я бъде!“ – Сякаш се е родила с висше образование! Изхайлази се тоз народ, не е за вярване ти казвам! Ама и що ли да се трепе, като накрая все ще е излъган! То рибата, от главата се вмирисва! Тъй де.

– Остави тез политики сега! – прекъсна го дъщеря му – Кажи как ти са болките! Не намаляха ли от онуй лекарство?

– Намаляха зер! Всичко си е наред.

– А защо те праща тогава фелдшерът в болница?

– Амчи фелшерска му работа, значи. Можеш ли го разбра.

– Не е тъй то! На баба Мара дъщеря и каза, че си ходел по нощите

из селото като някой таласъм. Имал си болки и затуй си обикалял.

– Виж ги ти женорята! С тия големи усти, човек в затвора могат да вкарат билия! Ами като не ми се спи! Дъртешка работа, значи!

Двамата се наредиха на опашка пред вратата на лекаря специалист. След час той ги прие и насочи към рентгена. Там медицинската сестра заяви, че трябва да платят официално десет, а неофициално двадесет лева, за рентгенова снимка.

– Че то си е жива кражба туй! – възмути се старецът – Как тъй уж десет, а искате двајсе лева?

– Иначе не може дядо! – най-безсрамно се изхили сестрата – Ако искаш, прави си снимка, ако не щеш – недей!

– Вашта кожа хайдутска! – не издържа дядо Ильо и след още две – три псувни тръгна да излиза. Дъщеря му го дърпаше за ръкава, настояваше да се върне, но той и не искаше да чуе. – „Сякаш те са ми го дали тоя живот! – ръмжеше – Хората някога имаха срам, а тия и очи нямат сега! Как гледат небето с тия очи?!“

Отвън на улицата, до входа на болницата, бе приседнал побелял акордеонист и къдреше старомодно танго. Пред единственият му крак, бе поставена кутия от обувки, на дъното на която се виждаха няколко стотинки. Дядо Ильо спря до него и запита:

– Наборе, знайш ли Ганкиното?

Акордеонистът побара с длан небръснатата си брада и намръщен отвърна:

– Абе, всичко знам аз, ама става ли да свирия хоро, при толкоз болка наоколо?

– Що да не става, бе наборе? – сопна се старецът – Какво му е наред на тоя свят, че и свирнята да е? Ти нали за пари свириш?

– Все от нещо трябва да се живее! – повдигна рамене акордеониста.

– Ето ти тогаз два лева, да изкараш Ганкиното! – подаде му парите дядо Ильо.

Музикантът присви очи:

– Слушай, старец! Ще ти изсвирия без пари каквото искаш, но да не е весело. Откакто ме скъсиха от едната страна, хоро и ръченица не свирия. Кажми какво искаш да изкарам?

Недка, която до момента следеше безучастно разговора, пак задърпа баща си:

– Тате, хайде да вървим! Щото много пари имаш, че ги раздаваш където завърнеш!

– Аз не ви искам парите, госпожо! – засегна се акордеонистът –

Мен откакто ми отрязаха крака, нищо не ми трябва вече! Ни дом, ни жена, ни деца, ни пари! Нищо, мамка му и живот! Такъв, никому не съм нужен!

Дядо Ильо изведнъж неочаквано се съгласи да се върне в болницата. Поеха обратно към рентгена и направиха снимките. След няколко часа, късно след обяд, лекарят деликатно обясни, че старецът е сериозно болен. Туморът, който му бяха открили, не бе образувал метастази, затова трябвало да се правят други изследвания. Можело да е доброкачествен и тогава щели да предприемат едни мерки, а в обратният случай – други. Всичко това струваше доста пари и време, а дядо Ильо трябваше да остане във Варна поне една седмица. Старецът прие диагнозата спокойно и махна с ръка:

– Тя мойта е лесна работа, докторе! Лятото навъртях седемдесет и една, и да река още днес – хващам си пътя към дядо Боже. Квото съм взел до сега – стига ми!

– Ама недей така, тате! – със свито гърло изрече дъщеря му. От навлажнените и очи се търкулнаха две бистри сълзи, които тя дори не усети на лицето си.

– Благодарим! – вече от вратата каза дядо Ильо и напусна кабинета. След него бавно и унесено излезе дъщеря му. Навън, при акордеониста, старецът се спря отново и въздъхна:

– Кажй каква да я правим сега, бе наборе?

Еднокракият изплю угарката от цигара, залепнала на устните му и тихо подхвана началните тактове на кръшна ръченица. В очите на дядо Ильо блеснаха искри:

– Ха така, бе човече! Де натисни, де!

Акордеонистът отпусна ръце и измъкна отнякъде малка бутилка с ракия. Надигна я, отпи глътка и подаде шишето на стареца:

– Пийни, старче! Всичко в тоя живот е лъжа!

Дядо Ильо сковано приклепна и остави шишето до кутията със стотинки, без да е вкусил от ракията. Помести си шапката и погледна към дъщеря си:

– Ти си върви, Недке! Прибирай се! Аз ще си похортувам с човека и после ще хвана рейса за село. За мен не се тревожи!

– Ама как тъй, бе тате?! – възрази дъщеря му – Нито в къщи си идвал, нито нищо! Няма да те оставя тъй!

– Върви, върви! – стросна се той – Няма да се оплакваме един друг двамата с мъжа ти я!

– Ама тате!

– Казах вече! – свъси побелелите си щръкнали вежди дядо Ильо. Дъщеря му се помая, помая и тръгна несигурно. Докато стигне до ъгъла на улицата се обръща няколко пъти, спря за момент, а после дребната и превита фигурка просто изчезна. С леко одрезгавял глас дядо Ильо запита:

– Та какво казваш за живота?

Еднокракият облиза устни, бутна акордеона тъй, че той въздъхна с няколко глухи акорда и отряза:

– Лъжа е всичко, мамка му и живот! Всеки ден се будалкаме за тоя, дето духа. Няма справедливост на тоя свят! Да знаеш откога всичко ми е омръзнало!

– Че то има лесно, бе наборе! – засмя се старецът – Едно въже и един здрав клон, ще те отърват от всичко!

– Тоя лек и аз го знам, но за него трябва кураж, а аз го нямам!

– Право казваш! Не си много куражлия, щом едно хоро те е страх да изкараш. Ми то не за тебе бе наборе, за хората посвири! Ако не друго, то поне душата на някого можеш да стоплиш. А не е малка работа туй! Ех, аз да можех да свиря!

Акордеонистът нервно запали нова цигара и през стиснати зъби промълви:

– Пука му на някой за мене и тебе, старец! Всеки гледа себе си! Ей за туй сме на тоз хал! Човещина няма, е-е-й!... Обаче за тебе ще намеря кураж за едно хоро!

Той опъна акордеона и неочаквано мощно, сякаш цял живот сбирал сили, подхвана хорото. Дядо Ильо се надигна и запристъпва на едно място в ритъма на музиката. Наоколо минаваха угрижени и свити от студа и неволите хора, поглеждаха с недоумение към двамата и отминаваха с плаха, открадната от тъжната есен усмивка. Рядко преминаваха лъскави коли, зад черните стъкла на които не се виждаше никой. Един по-силен порив на вятъра подхвана шепа жълти листа и ги завъртя във фуния към небето. После утихнал, вятърът спусна листите над акордеониста и стареца, бавно и нежно, като божия милувка.

КРАЙ

© 2006 Красимир Бачков

Източник: Авторът

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3083>]